

МИНИСТАРСТВО
ЗДРАВЉА
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

ИНДИКАТОРИ ЗА ЗДРАВЉЕ РОМА

Др Дубравка Шарановић Рацић
Београд, 27. јун 2013.

ЦИЉЕВИ МИНИСТАРСТВА ЗДРАВЉА

МИНИСТАРСТВО
ЗДРАВЉА
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

Унапређење здравствене заштите за посебно осетљиве групације и оне који су погођени болестима од већег социјално-медицинског значаја

- **Обезбедити једнак приступ и једнаку доступност здравственој заштити**
- **Изградња капацитета у јавном здрављу**
- **Унапређење квалитета здравствене заштите**
- **Изградња капацитета Министарства здравља**

ЗДРАВСТВЕНА МЕДИЈАТОРКА 2008.

МИНИСТАРСТВО
ЗДРАВЉА
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

Циљеви: унапређење здравља Рома нарочито жена и деце, побољшање доступности здравствене заштите, нивоа информисаности о здрављу, смањење неједнакости

- **Мере – активности - повећање броја: здравствено осигураних лица; вакцинисане деце; систематских прегледа; Рома који су изабрали лекара; усвојили здраве стилове живота, стекли знања о: контроли здравља, заштити од заразних болести, планирању породице, штетности психоактивних супстанци, правилној исхрани и чувању намирница, личној и општој хигијени, значају уклањања отпада; насиљу- занемаривању-злостављању; трговини људским бићима, правима из социјалне, здравствене заштите и здравственог осигурања**

Здравствена медијаторка је у патронажној служби, сарађује са здравственим радницима и сарадницима у дому здравља

- **Сарађује са центром за социјални рад, са филијалом РФЗО, са локалном самоуправом**
- **Здравствена медијаторка није: лекар, медицинска сестра, социјални радник, психолог, адвокат, судија- она повезује здравствени систем и Роме**

Резултати рада здравствених медијаторки 1.01.2009 – 31.03.2013.

МИНИСТАРСТВО
ЗДРАВЉА
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

**Обухваћено и евидентирано током првих посета
131 493 Рома (жена 43 157, мушкараца 40 250, деце
48 086)**

- **Урађено 34 974 првих посета ромским породицама**
- **Укупан број посета породици, члановима породица је 352 757**
 - **Обезбеђено здравствено осигурање за 13 942**
 - **24 304 Рома изабрало лекара**
 - **9 608 жена изабрало гинеколога, урађен систематски преглед за 9983 жена**
 - **3301 трудница и породиља контролисале здравље**
 - **урађено 1079 мамографија**

- **22 586 деце вакцинисано и 2538 одраслих (Те-А1)**
- **18 479 Рома едуковано путем радионица организованих у ромским насељима**
- **урађен систематски преглед за 5 527 деце, која су уписана у школу**
- **помоћи породицама :**
 - **Црвеног крста за 5355 Рома**
 - **МОП 2797**
 - **дечији додатак за 4060**
 - **једнократне помоћи за 3946**
 - **других видова помоћи за 20 985 (регистровање код НСЗ-а)**

НЕКИ ИНДИКАТОРИ

31 март 2013.

МИНИСТАРСТВО
ЗДРАВЉА
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

Демографска структура:

131 493 Рома (жена 32,82%, мушкараца 30,61% и деце 36,57%)

- Старији од 65 година 4,79%, преко 80 г. 0,60% (789)
- Уписани у МКР: жене 98,44%, 98,59% мушкараца и деце 96,28%
- Имају лична документа: 84,65% жена, 83,26% мушкараца; уз помоћ медијаторке за 18,69% Рома
- Запослено: 5,83% жена, 17,64% мушкараца,
- Образовање: без ОШ 28,26% жена и 16,59% мушк. са средњом 7,76% жена и 14.39 % мушкараца

2.

МИНИСТАРСТВО
ЗДРАВЉА
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

- 43 157 особа женског пола старијих од 18 година
- У браку (15-19 г.) је 2,27% 990, а 52,52% (15-49.г)
- Здр.осигурање 88,07%, уз медијаторку још 2693 књ
- Изабрале гинеколога 44,09%, сада 66,08%
- Изабрале др опште медицине 63,1%, сада 82,19%
- Контролисале здравље 8,30% трудница, сада 53,72%
- Систематски преглед код гинеколога 13,27%, сада 44,98%
- ХНО: квб 11,81%, шећер 2,56%, астма 2,44%, малигне болести 1,80%
- Здравственим васпитањем обухваћено 66,38%

3.

МИНИСТАРСТВО
ЗДРАВЉА
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

- 40 250 особа мушког пола старијих од 18 година
- Здр.осигурање 88,25%, уз медијаторку још 2877 здравствених књижица
- Изабрали др опште медицине 56,83%, сада 74,71%
- ХНО: квб 10,47%, шећер 3,03%, астма 1,92%, малигне болести 0,72%, бол.зависности 1,20%
- Здравственим васпитањем обухваћено 53,61%

УПОРЕДНА АНАЛИЗА (ХНБ)

МИНИСТАРСТВО
ЗДРАВЉА
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

ЖЕНЕ

МУШКАРЦИ

• КВБ	<u>11,81%</u>	10,47%
• ДИЈАБЕТЕС	2,56%	<u>3,03%</u>
• АСТМА	<u>2,44%</u>	1,92%
• МАЛИГНЕ	<u>1,80%</u>	0,72%
• БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ	—	<u>1,20%</u>

4.

МИНИСТАРСТВО
ЗДРАВЉА
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

- Евидентирано **46 897 деце**
- Здравствено осигурање за 89,04% деце, уз помоћ медијаторки за још **4181** дете
- Комплетно вакцинисано 59,77%, некомплетно 35,93%, уз помоћ медијаторке вакцинисано **22 152**
- Изабраног лекара има 69,58% деце, уз помоћ медијаторке сада **87,41%**
- На природној исхрани 0-6 месеци 82,76%
- Похађа ОШ (6-15г) 51,10%, редовна 95,05%, специјална 4,37%, средња (16-19г) 73,67%; уз помоћ медијаторке уписано **1879** деце
- Здравственим васпитањем обухваћено **36,15%**

МЛАДИ РОМИ 18-26 година

МИНИСТАРСТВО
ЗДРАВЉА
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

- **14 350 (10,91%)**
- Студира **59** девојака и **62** младића
- **Незапослено 13 294 (91,96%)**
- **У браку 1973 (13,82)**
- **Ванбрачна заједница 6753 (47,64%)**

2012. 400 Рома узраста од 15 до 24 године

- **Пре 15 године ступа у секс.однос 37,15% младих, више мушкарци; пре 18 г. 85,1%**
- **69,1% има сталног партнера, користи кондом 28,3% (дупло више него 2008 и 2010 г.)**
- **48,3% више од једног партнера, користи кондом 55,7%**

- **ИКД 25,9%, само један користи стерилан прибор; национално истраживање здравља 2006.г 6,9% нека од **ПКС****
- **10,9%** младих имало ППИ, обратило се лекару 64,1%
- **19,0%** претрпело физичко насиље, од вршњака 39,5%, а 6,6% вишеструко насиље
- Од 207 младих Рома **нико нема реактивност** на тесту за ХИВ
- 85,5% има здр.књижицу; само 36,8% се јавља лекару у дому здравља

МИНИСТАРСТВО
ЗДРАВЉА
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

Заштита деце и жена

- Здравствене медијаторке едуковане из области занемаривања и злостављања деце (спровођење Посебног протокола МЗ), као и из области насиља у породици
 - у здравственим установама образовани тимови са којима тесно сарађује
- Здравствене медијаторке прошле тродневну едукацију спречавања трговине људским бићима у сарадњи са МУПом Србије и Министарством рада, запошљавања и социјалне политике у 2013. години
- Чланови су тима у дому здравља за три скрининга малигних болести

Пројекат за унапређење репродуктивног здравља

МИНИСТАРСТВО
ЗДРАВЉА
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

- У сарадњи са УНФПА едуковано у 2011.г 24 медијаторки, које су одржале 10 радионица за младе Роме у 5 градова (Ниш, Лесковац, Н.Сад, Лебане и Крушевац (89 младих Рома од 14-18 г); У 2012. г. едуковано 50 медијаторки у 10 градова, (Апатин, Жабаљ, Сремска Митровица, Драгиње, Шабац, Палилула, Раковица, Земун, Чукарица и Звездара), одржале су 11 радионица за 166 младих Рома
- У 2013. години, наставља се радионичарски рад са младим Ромима

Пројекат RBILD-а „Здравствене медијаторке у 13 општина југа Србије“

МИНИСТАРСТВО
ЗДРАВЉА
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

- Едукација здравствених радника у циљу повећања разумевања и боље комуникације са ромском популацијом, историјом и културом Рома у 13 општина Пчињско-Јабланичког округа
- Едуковано 887 здравствених радника
- Подршка пројектима Домова здравља (2.500\$) у 5 општина где нема здравствених медијаторки (Медвеђа, Прешево, Трговиште, Босилеград и Црна Трава)

Економска анализа исплативости увођења Медијаторки у систем јавних здравствених установа у Србији

МИНИСТАРСТВО
ЗДРАВЉА
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

- Кроз пројекат здравствених медијаторки, Институт за економске науке је спровео истраживање и сачинио АНАЛИЗУ економских предности увођења ромских здравствених медијаторки у здравствени систем Србије, 2011. године
Резултати анализе показују да постоје мерљиве и немерљиве користи за ромску популацију

Мерљиви резултати:

- ❖ Ефекти изражени у продужењу животног века Рома:
 - продужење животног века беба и деце
 - продужење животног века одраслих особа
 - смањење стопе смртности ромске популације
- ❖ Ефекти изражени у новцу
 - уштеде у области примарне здравствене заштите
 - уштеде услед смањења лечења у стационарним здравственим установама

Немерљиве користи:

- ❖ увођење деце у образовни систем
- ❖ ефикасно остваривање права из области социјалне заштите за рад неспособних и сиромашних Рома
- ❖ смањење сиромаштва Рома
- ❖ обезбеђивање материјалних услова за побољшање живота Рома

Истраживање вишеструких показатеља UNICEF 2010 MICS

МИНИСТАРСТВО
ЗДРАВЉА
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

- Стопа смртности деце у ромским насељима је преполовљена у односу на 2005. годину када је износила 25 за одојчад, односно 28 за децу до 5 година старости.
- Процент деце школског узраста која тренутно похађају први разред у односу на укупан број деце узраста за први разред је порастао за 25%
- Процент жена које знају где могу да се тестирају на ХИВ је већи за 4% у националном, односно за 8% у ромском узорку у односу на 2005. годину.

ИПА 2012

МИНИСТАРСТВО
ЗДРАВЉА
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

- Модули образовања за здравствене медијаторке, номенклатура занимања
- Формирање 20 мобилних тимова: здравствена медијаторка, педагошки асистент, координатор за националне мањине, социјални радник, представник нац.служба запошљавања
- Унапређење софтвера МЗ

МИНИСТАРСТВО
ЗДРАВЉА
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

Хвала на пажњи!

dubravka.saranovic@zdravlje.gov.rs